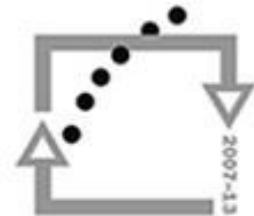

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

FYZIOTERAPIE PO OPERACÍCH BŘICHA

Mgr. Alena Sedláková

Klinika tělovýchovného lékařství a rehabilitace

Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně

- Každý chirurgický výkon představuje psychickou a fyzickou zátěž, kterou lze snížit, pokud bude pacient šetrně informován o svém zdravotním stavu, pokud bude seznámen s operačním výkonem a s případnými riziky. Kladné ovlivnění psychiky je základem dobrého efektu léčby.

- ⦿ Chirurgický výkon – urgentní nebo plánovaný
- ⦿ Výhodou plánovaného výkonu je možnost nemocného fyzicky i psychicky připravit na zákrok
- ⦿ Součástí předoperační a pooperační terapie je i fyzioterapie → prevence pooperačních komplikací

Indikace k břišním operacím

Břišní stěna

- ⦿ vrozené vady (pupečnicková kýla – omfalokéla, gastroschíza, diastáza přímých břišních svalů)
- ⦿ nádory (kožní, mezenchymální, metastázy břišních orgánů, desmoid), kýly (zevní, vnitřní)

Slinivka břišní

- ⦿ vrozené vady, poranění (tupá, perforující)
- ⦿ zánětlivá onemocnění (akutní a chronická pankreatitida)
- ⦿ cysty a pseudocysty pankreatu
- ⦿ benigní i maligní nádorová onemocnění

Slezina

- ⦿ vrozené vady a vývojové poruchy, cysty, poškození cévního zásobení
- ⦿ traumatické poranění
- ⦿ zánětlivá a infekční onemocnění (abscesy)
- ⦿ hypersplenismus
- ⦿ benigní a maligní nádory

Indikace k břišním operacím

Játra

- ⊙ poranění
- ⊙ cysty, abscesy, nádory
- ⊙ portální hypertenze

Žlučník a žlučové cesty

- ⊙ vrozené poruchy průchodnosti žlučových cest, poranění
- ⊙ zánětlivá onemocnění (cholecystolitiáza, cholecystitida)
- ⊙ benigní a maligní nádory žlučníku
- ⊙ choledocholitiáza, cholangitida
- ⊙ stenóza papily, nádory žlučových cest

Žaludek

- ⊙ vrozené vady (hypertrofická stenóza pyloru), poranění žaludku
- ⊙ zánětlivá onemocnění (gastritida)
- ⊙ vředová choroba
- ⊙ benigní a maligní nádory (karcinom žaludku)

Indikace k břišním operacím

Dvanáctník

- ⦿ vrozené vady, poranění
- ⦿ divertikly

Tenké střevo

- ⦿ vrozené vady, poranění
- ⦿ zánětlivá onemocnění (Crohnova choroba)
- ⦿ nádory

Tlusté střevo a konečník

- ⦿ vývojové vady a poruchy funkce (megakolon, pseudoobstrukce kolon, obstipace), poranění
- ⦿ zánětlivá onemocnění (chronická apendicitida, divertikulární choroba, kolitidy)
- ⦿ nádory kolorekta benigní (polypy) a maligní (karcinomy)

Indikace k břišním operacím

Anální kanál

- vrozené vady, poranění
- hemoroidy, anální trhlina, prolaps rekta, inkontinence anu
- zánětlivá onemocnění (proktitida, abscesy, píštěle)
- nádory

Retroperitoneální prostor

- poranění (tupá nepenetrující, ostrá penetrující)
- neúrazová krvácení do retroperitonea
- idiopatická retroperitoneální fibróza
- zánětlivá onemocnění, cysty, nádory

Náhlé příhody břišní

- zánětlivé (peritonitida, akutní apendicitida, akutní cholecystitida, akutní cholangoitida, akutní pankreatitida, divertikulitida)
- ileózní NPB (střevní neprůchodnost)
- traumatické NPB (perforace dutých břišních orgánů, hemoperitoneum, krvácení do GIT)

Chirurgické přístupy

- **Laparotomie**

- Laparotomie je operace v dutině břišní prováděná klasickým přístupem. Je několik druhů laparotomických řezů, mezi nimiž chirurg volí s ohledem na příznaky onemocnění a lokalizaci operovaného orgánu.

Chirurgické přístupy

- ⦿ Horní střední laparotomie – žaludek, dvanáctník, žlučové cesty
- ⦿ Dolní střední laparotomie - tenké střevo, tlusté střevo, močový měchýř, ileózní stavy, náhlé břišní příhody v dolní části břicha
- ⦿ Šikmý řez v pravém podžebří – žlučník, žlučové cesty, játra
- ⦿ Šikmý řez v levém podžebří – slezina
- ⦿ Pararektální řez v pravém podbřišku – apendix

Chirurgické přístupy

- ⦿ Střídavý řez v pravém podbřišku – apendix
- ⦿ Řez nad tříselným vazem - tříselná kýla, skrotální kýla
- ⦿ Pararektální řez v levé polovině břicha - sestupná část tlustého střeva
- ⦿ Lumbotomie - ledvina, ledvinná pánvička, močovod
- ⦿ Pfannenstielův řez – děloha, vaječníky, vejcovody, výkony na symfýze

Chirurgické přístupy

- **Laparoskopie**
- Laparoskopie patří mezi miniinvazivní operační techniky, jejím cílem je minimální traumatizace orgánů
- Výhody – nižší operační zátěž, menší pooperační bolest, pooperační komplikace jsou redukovány, je lepší kosmetický výsledek a doba hospitalizace i rekonvalescence se zkracuje na minimum
- Indikace – cholecystolitiáza, apendicitida, perforace gastroduodenálního vředu, kýly, bandáž žaludku při maligní obezitě, urologická a gynekologická onemocnění

Pooperační komplikace

- ⦿ tromboembolická nemoc (dále jen TEN)
- ⦿ bronchopneumonie
- ⦿ ileózní stavy
- ⦿ poruchy dýchání
- ⦿ ortostatické potíže
- ⦿ dekubity
- ⦿ poruchy acidobazické rovnováhy, infekce, poruchy termoregulace
- ⦿ pozdní komplikace – kýla v jizvě

Prostředky fyzioterapie

- Orientační kineziologické a funkční vyšetření – informace o tělesné zdatnosti nemocného, stavu hybnosti a svalové síle, schopnosti sebeobsluhy, rezervách organismu a psychickém stavu
- Kardiovaskulární fyzioterapie
- Respirační fyzioterapie
- Kondiční cvičení

Prostředky fyzioterapie

- Polohování
- Nácvik přetáčení
- Nácvik vertikalizace – sed, stoj, chůze
- ADL
- Péče o jizvu

LTV v předoperační péči

- U plánovaných operací zahajujeme rehabilitaci již před operačním výkonem
- Vyšetření pacienta
- Sestavení cvičební jednotky –
kardiovaskulární a respirační
fyzioterapie, nácvik expoktorace s fixací
operované rány, nácvik vertikalizace
přes operovaný bok, stereotyp chůze
- Edukace pacienta

LTV pooperační péči

- U plánovaných operací navazujeme na předoperační přípravu
- Rehabilitaci po operaci zahajujeme co nejdříve (nejlépe v den operace) s přihlédnutím na věk pacienta, jeho fyzický a psychický stav a na rozsah a charakter operačního výkonu
- Cílem je co nejrychlejší obnovení fyzické kondice a prevence sekundárních změn

Metodika

- ⦿ **V den operace:**
- ⦿ prevence tromboembolické nemoci
- ⦿ odkашlávání s přidržením rány
- ⦿ dechová gymnastika s prodlouženým výdechem (lepší vydýchávání anestetik)

Metodika

- ⦿ **První den po operaci:**
- ⦿ cvičení by mělo probíhat alespoň třikrát denně po patnácti minutách, cvičí se vleže na zádech a na boku
- ⦿ opakování cvičení z předešlého dne
- ⦿ dynamická dechová gymnastika se souhybem horních končetin
- ⦿ aktivní pohyby ve větších kloubech dolních končetin
- ⦿ izometrická cvičení (hýžd'ové svalstvo, stehenní svaly)
- ⦿ otáčení na bok
- ⦿ sed s nohama z postele dolů, vstávání z lůžka

Metodika

- ⦿ **Druhý den po operaci:**
- ⦿ vyhýbáme se cvikům s intenzivním zapojením břišního svalstva.
- ⦿ opakování cvičení z předchozích dnů
- ⦿ aktivní cvičení horních i dolních končetin
- ⦿ chůze
- ⦿ **Třetí a následující dny po operaci:**
- ⦿ opakování cvičení z předchozích dnů + zvýšení intenzity a délky cvičební jednotky, cvičení vsedě)
- ⦿ po vytažení stehů péče o jizvu
- ⦿ instruktáž pacienta (domácí cvičení, péče o jizvu, režimová opatření)

Režimová opatření

- ⦿ pokračovat ve cvičení, zlepšovat celkovou kondici
- ⦿ vhodné pohybové aktivity bez zatížení břišní stěny – chůze, postupně lehký jogging
- ⦿ vyvarovat se těžké fyzické práci a zvedání těžkých břemen 6-8 týdnů po laparotomické operaci, 4-6-týdnů po laparoskopické operaci, pokud neřekne operatér jinak
- ⦿ péče o jizvu

Závěr

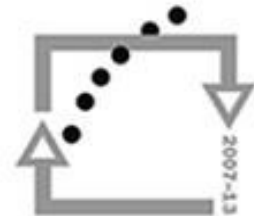
- Fyzioterapie je nedílnou součástí předoperační a pooperační péče
- Snižuje rizika pooperačních komplikací, zlepšuje ventilační parametry, umožňuje časnou mobilizaci pacienta, zkracuje dobu hospitalizace
- První kontakt fyzioterapeut – pacient již v době předoperační – objasnit cíle rehabilitace, seznámit pacienta s některými metodikami v praxi. Lze pak očekávat lepší spolupráci a efekt fyzioterapie v době pooperační

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Použitá literatura:

- DVOŘÁK, R., Základy kinezioterapie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s., ISBN 978-80-244-1656-4
- DYLEVSKÝ, I., Speciální kineziologie. Praha: Grada Publishing, 2009, 184 s., ISBN 978-80-247-1648-0
- HROMÁDKOVÁ, J. a kolektiv, *Fyzioterapie*. Jinočany: nakladatelství H&H Vyšehradská, 2002, 428 s., ISBN 80-86022-45-5
- KLUSOŇOVÁ, E., Ergoterapie v praxi. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských oborů, 2011, 264 s. ISBN 978-80-7013-535-8
- KOLÁŘ, P. et al., Rehabilitace v klinické praxi. Praha: Galén, 2009, 713 s., ISBN 978-80-7262-657-1
- SLEZÁKOVÁ, L., Ošetrovatelství v chirurgii I. Praha: Grada Publishing, 2010, 268 s., ISBN 978-80-247-3129-2
- SMOLÍKOVÁ, L. - MÁČEK, M., Respirační fyzioterapie a plicní rehabilitace. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010, 194 s., ISBN 978-80-7013-527-3
- VOTAVA, J., Ergoterapie a technické pomůcky v rehabilitaci. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009, 72 s., ISBN 978-80-7372-449-8